
Rasmine

Oversat til nyere dansk af Jesper Valeur Mogensen

Et skuespil af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Rasmine	4
Oversat til nyere dansk af Jesper Valeur Mogensen	4
Metadata om værket	4
Titel	5
1. Akt: 1. Akt	5

Rasmine

Oversat til nyere dansk af Jesper Valeur Mogensen

Kilde *Rasmine* oversat til nyere dansk af Jesper Valeur Mogensen.

Indledning

Næsten samtidig med 1. Verdenskrigs udbrud i sensommeren 1914 begyndte Kaj Munk en ny og stærkt udviklende periode af sit liv som elev ved Nykøbing Falster Katedralskole, der i Munks erindringsbog *Foraaret saa sagte kommer* (1942) fremstilles som et åndsforladt sted.

I *Rasmine* og dets modstykke *I Høstens Dage* fra 1915 har Munk især bestræbt sig på at fremstille det lollandske bondemiljø så realistisk eller autentisk som muligt ved at skrive på lollandsk dialekt (lollokmål). Selv om Munk siden hen, bl.a. i de 'jyske skuespil' som fx *Havet og Menneskene* (1929), anvender dialektale træk, står de to 'Lollandsstykker' som noget af det sprogligt set mest særprægede, Munk har skrevet, og derfor har vi vedlagt en oversat version af skuespillene på mere almindeligt dansk, som kan lette tilegnelsen. Måske skal man bemærke, at Munks nære fremstilling af dialekt og bondemiljø vidner om en stor kærlighed hertil og et voldsomt savn heraf, da Munk med sin begyndelse på katedralskolen samtidig begyndte sit voksenliv og for første gang var flyttet hjemmefra.

Skuespillene giver indsigt i, hvordan Munk arbejdede i forfatterskabets tidligste stadier og viser hans spirende talent for replikkunst samt en begyndende tematisk udforskning af magtmennesket. Genre- og handlingsmæssigt kan stykket dog ikke hyldes som stor kunst – Munk selv betegnede skuespillene som 'dette narreværk', hvilket således refererer både til det, at der var tale om et forsøg, og det at der var tale om en lavkomisk farce.

En sammenligning af de to skuespils persongallerier viser, at flere navne går igen, et træk som Kaj Munk muligvis har overtaget fra *commedia dell'arte*-traditionen. Hovedpersonen Mortens smag for brændevin og kuede liv under en stærk kvinde kan desuden være påvirket af Ludvig Holbergs komedie *Jeppe på bjerget* (1722).

Rasmine

Oversat til nyere dansk af Jesper Valeur Mogensen

1. Akt: 1. Akt

Gammeldags møbleret, lidt sjusket Bondestue; en Petroleumslampe brænder mat paa Bordet, hvorpaa der ligger en plettet Dug og findes nogle faa simple Retter. Der er trækgardiner for Vinduerne. Ilden lusker svagt i Kakkellovnen. Morten sidder og spiser et Stykke Ostebrød¹. Han er høj og noget mager. Ane kommer med Brændevinsflaske og -glas og sætter det foran ham. Hun er mindre og knap saa mager. En Kat hopper op paa Bordet.

- (1) MORTEN: (*skænker en Snaps*) Hør Ane, bær den Kat ud, ellers kan vi risikere... naa han har kanske allerede; det var da satans til Lort.
- (2) ANE: (*tager Katten, der hvæser, og bærer den ud; hun kommer strax tilbage*) Han river noget.
- (3) MORTEN: Ja, det er sgu ikke saa mærkeligt; for det er en Hunkat; og det Pak rives jo altid. (*Drikker Snapsen og skænker en ny*) . Hvornaar tror du, at hun kommer hjem igen.
- (4) ANE: Det bliver da ikke før ved Titiden.
- (5) MORTEN: Det er dog saa underligt, at hun ikke er her; det plejer hun jo altid at være. (*Drikker Snaps Nr. 2*) Hvor sagde hun til dig, at hun tog hen.
- (6) ANE: Hun sagde, at hun ville hen og se til hendes Broderdatter, for det var hendes Fødselsdag i Dag. –
- (7) MORTEN: Næ, jøsses Kors dog, jeg har glemt at give Grisene.
- (8) ANE: Jamen det har jeg gjort, Morten.
- (9) MORTEN: Aa Gudskelov da; ja, du er en flink² Pige, Ane. (*Drikker Snaps Nr. 3*) Hvordan kan det være, at du har husket paa det i Aften?
- (10) ANE: Det kommer af, at hun sagde det en 3-4 Gange til mig, før hun tog af Sted.
- (11) MORTEN: Hvad sagde hun til dig, før hun tog af Sted?
- (12) ANE: Ja, hun sagde saa mange Ting; hun sagde no..get me..d, at jeg maatte huske at fodre altin...
- (13) MORTEN: Det var sgu ikke saa lidt.

¹Ostebrød: Fransk- eller rugbrødsmad med smør og ost. [ODS]

²flink: Jf. tysk (egentlig betydning: skinnende). Betyder her dygtig. [ODS]

- (14) ANE: Og hun ville ikke vide noget om noget Gilde i Aften, fordi hun var væk; og hvis at du bød nogen ind, saa skulle jeg ikke varte op med noget, hvis jeg ville beholde min Plads.
- (15) MORTEN: Det var sgu Satans. (*skænker en Snaps igen*)
- (16) ANE: Du kommer til at holde lidt maade med Brændevinen, Morten; for ellers kan hun se, at det er svunden saa overmaade meget, naar hun kommer hjem.
- (17) MORTEN: Det er sgu sandt, det. (*Drikker den*) Det skal være den sidste i Aften. Du er nu saadan svært flink til at huske paa alting, Ane.
- (18) ANE: Det er jo ogsaa let at faa Spektakler, saa snart at hun er her.
- (19) MORTEN: Ja, det er det. (*Skeler til Flasken*) Vil du ikke gaa ud og se, om jeg har husket at lukke for Hønsene?
- (20) ANE: Jo, det har du; for jeg var deromme før og saa efter.
- (21) MORTEN: Det er godt, Ane, du er en flink Pige. Men du har vist glemt Saltkarret. Vil du ikke hente det? (*Ane gaar, Morten drikker skyndsomt af Flasken, Ane kommer igen*)
- (22) MORTEN: Tak, det er godt, Ane. Men sig mig... jeg har købt en hel Pæl³ Rom; hvis du nu laver os en Taar Kaffe, og jeg saa bare lige sagde til Jens og Kresten⁴ om at komme herhen et Øjeblik og faa en lille Knægt⁵, saa kunne vi jo have det helt rart og være færdige, til at hun kom. Det kunne vi mageligt; tror du ikke, Ane?
- (23) ANE: Jamen hvis hun saa kommer lige midt i det hele?
- (24) MORTEN: Uhm, vi skynder os lidt.
- (25) ANE: Ja, saa skal jeg nok lave en god Taar Kaffe til jer.
- (26) MORTEN: Ja, du er en god Pige, Ane.
- (27) ANE: (*Dristig*) Ja, det skulle bare være mig, der holdt Høns for dig; saa skulle du nok faa det noget anderledes.
- (28) MORTEN: Ja, det har jeg tit tænkt paa, Ane; men nu har jeg jo haft den anden i 15 Aar, og hende slipper jeg saamænd heller aldrig.
- (29) ANE: (*Dristigere*) Du skulle ligegodt tage at prøve paa det, Morten.
- (30) MORTEN: Næ Jøsses Kors dog, næ Jøsses Kors dog.
- (31) ANE: For ellers kender jeg en, der gerne ville være omhyggelig for dig paa alle Maader, saa du kunne faa det lige saa godt som alle de andre gifte Mænd.
- (32) MORTEN: (*Bange glad*) Hvem skulle dog ville have mig gamle Torsk?

³*Pæl*: Her er ordet en betegnelse for et hulmål på ca. 25 cl for især flydende varer. "Pæglen" (eller på ældre dansk "pælen") som måleenhed blev i officielt sprog afskaffet i Danmark ved metersystemets indførelse 1907. [ODS]

⁴*Kresten*: Talerangivelsen skrives med "i", mens karakteren inden i selve replikkerne står med "e". Det skal anses som en dialektal markering.

⁵*Knægt*: Jf. middelnedertysk "Knecht", som bl.a. betegner en ung eller yngre mandsperson. Ordet betegner i denne sammenhæng en kop kaffe med rom eller brændevin. [ODS]

- (33) ANE: Ja, jeg er vel kun din Tjenestepige; men jeg har da en net lille Sparekassebog paa Bunden af min Vadsæk og...
- (34) MORTEN: Ane, vil du have mig? (*springer op og løber hen mod hende*)
- (35) ANE: (*Løber hen mod ham*) Kære, gode Morten.
- (36) MORTEN: (*standser med et Sæt og lader Armene synke*) Nej, Jøsses Kors dog, nej, det gaar aldrig, Ane, lille Ane, vi glemte jo hende.
- (37) ANE: Pyt, Morten, skidt være med hende. Naar vi to holder sammen, saa gaar det da mageligt.
- (38) MORTEN: (*Usikker*) Nej, jeg tør sgu ikke, lille Ane, jeg tør sgu ikke.
- (39) ANE: Det skal nok gaa; jeg skal nok hjælpe dig. Vis du, at du er en Mand !
- (40) MORTEN: Jeg tør sgu ikke, det gaar aldrig.
- (41) ANE: Jo, vist saa. Du skal bare vise hende, at du er en Mand.
- (42) MORTEN: Jamen det har jeg jo vist hende; og det er sgu Ulykken ved det hele.
- (43) ANE: (*beslutsom*) Nu har jeg hittet paa noget; nu gaar du bare hen og henter Jens og Kresten; og saa jager vi hende ud i Aften, mens de er her; saa laver hun ikke ret meget Spræl.
- (44) MORTEN: Nej, jeg tør sgu ikke, lille Ane, det gaar ikke godt.
- (45) ANE: (*puffer ham ud af Døren*) Gaa du nu kun; saa skal jeg nok ordne det.
- (46) MORTEN: (*stikker i Træskoene*) Jamen, Jøsses Kors dog, hvad skal det dog blive til?
- (47) ANE: Nu skal du ikke være bange, lille Morten; gaa du kun!

Ane tager imens af Bordet; hun nyrer sagte hen for sig, trækker Dugen af, ryster den og lægger den paa igen med den anden Side op; sætter 4 Par Kopper frem, Fløde, Sukker, en Flaske med Rom; lægger i Kakkellovnen; sætter en Kedelfuld Vand derind, gør Kaffekanden rede. Klokkeren slaar 7. Man hører Træskoklapren. Døren aabnes. Jens og Kristen og Morten kommer ind.

- (48) ANE: Godaften, Jens. Godaften, Kresten. (*Giver dem Haanden*)
- (49) JENS: Godav.
- (50) KRISTEN: Godaften, Ane. Sikke en kulde.
- (51) ANE: Ja, det er sandt. Værsgo, sid ned i Sofaen.
- (52) MORTEN: Ja, værsgo, sid ned.
- (53) JENS: Ja tak. (*Sætter sig i Sofaen*)
- (54) KRISTEN: Ja, jeg bliver nu helst paa en Stol. (*Sætter sig paa en Stol ved Bordet*) Saa den gamle er hjemme i Aften?
- (55) ANE: Nej, og hun skulle ikke gerne komme mer.
- (56) KRISTEN og JENS: Hvad for noget?

- (57) MORTEN: Nej, for ser I, det er jo saadan...nu...jeg meen...jeg har jo nu længe gaaet og tænkt paa, hvor Ane dog ellers var en sød lille Pige; men det har jeg jo aldrig turde sige til hende; men saa i Aften...
- (58) ANE: (*hurtig*) Ja, saa fik han lige med eet saadan Lyst til at sige det...
- (59) KRISTEN: Og saa røg det ud af Fyret, hva?
- (60) MORTEN: Og saa er der jo kun en Ting i Vejen.
- (61) KRISTEN: Jamen hun er sgu ogsaa nok.
- (62) MORTEN: Ja Jøsses Kors dog, meget mere end nok.
- (63) ANE: Kunne vi bare faa hende ud af Huset; men naar I hjælper til, saa gaar det kanske.
- (64) KRISTEN: Ja, jeg er sgu villig nok.
- (65) JENS: Jeg med, jeg med.
- (66) MORTEN: Men jeg kender hende; det gaar sgu aldrig.
- (67) ANE: Lad mig nu skænke jer en Taar Kaffe; saa kan vi snakke om det imens.
- (68) KRISTEN: Ja det er ikke et daarligt Raad.
- (69) MORTEN: Jamen det gaar sgu aldrig, det gaar sgu aldrig.
- (70) KRISTEN: Vi skal nok klare den. Hvad Fanden, du er jo da selv Sognefoged, Morten, hvis at det kommer til Stykket.
- (71) MORTEN: I maa sgu hjælpe mig til det sidste.
- (72) JENS: Du skal ikke frygte, Morten; det skal vi nok.
- (73) MORTEN: Men det gaar sgu ikke, det gaar aldrig.
- (74) ANE: Det *skal* gaa, Morten, vi to vil da ikke skilles mere.
- (75) MORTEN: Nej, grumme nødigt, lille Ane, men (*ryster paa Hovedet*)
- (76) JENS: I skal ikke skilles.
- (77) KRISTEN: Vi gaar ikke herfra, før end hun er ude.
- (78) JENS: Aldrig.
- (79) ANE: Men lad mig nu skænke. (*Hun skænker Kaffen, de laver den til*)
- (80) MORTEN: Man maa sgu da have noget at styrke sig paa. (*Drikker af Koppen og fylder den med Rom*)
- (81) KRISTEN: Det siger jeg sgu ogsaa. (*Han og Jens tager Rom i*)
- (82) JENS: Hvad Tid kan hun komme?
- (83) ANE: Hun sagde til mig ved Titiden.
- (84) KRISTEN: Hun skal finde os rede. (*De klinker og drikker*) Det maa sgu ogsaa snart være paa Tide, at du slipper den Mær, Morten. Nu har du vel haft hende i 6 Aar.
- (85) MORTEN: Jøsses Kors dog, jeg har da haft hende i 15.
- (86) KRISTEN: Det er dog svært, som Tiden render; har du virkelig haft det Utske i 15. At du er levende endnu.

- (87) MORTEN: Ja, jeg ved sgu ikke, hvordan det er gaaet til, men hun er sgu ikke saadan at slippe fra, naar hun først har faaet fat i en. (*drikker og hælder mere Rom i*) Men i Aften skal det sgu prøves.
- (88) JENS: Har du nogen – saadan – Kontrakter med hende.
- (89) MORTEN: Nej, hvad Satan skulle jeg have dem til! (*drikker igen*)
- (90) JENS: Skylder du hende ikke nogen Penge – for sin Løn, mener jeg?
- (91) MORTEN: Det kender jeg sgu ikke noget til; hun har Pengebogen.
- (92) KRISTEN: Ja, det var værre; men du er jo da Sognefoged. (*drikker og klinker*)
- (93) MORTEN: Gu er jeg saa. (*drikker ud*) Kan du skænke en Taar til, lille Ane. Jeg skal bare ud et Øjeblik. (*rejser sig og gaar ud*)
- (94) ANE: (*skænker mere Kaffe*) Hvordan mon det skal gaa til?
- (95) KRISTEN: Det skal vi sgu nok klare; naar nu Morten kommer ind igen, saa driller vi ham bare lidt, til vi faar gjort ham rigtig edderspændt tosset paa hende, saa er den god.
- (96) JENS: Ja, det kommer sgu an paa. Jeg er nu ikke saa sikker...jeg var tilfreds, om her var nogen os to foruden. Jamen ved i hvad?
- (97) KRISTEN: Nej, hvad er det?
- (98) JENS: Jeg tror nu alligevel, at jeg vil gaa over og bede Smeden om at kigge herover saadan ved Titiden.
- (99) ANE: Tror du dog det er nødvendigt?
- (100) KRISTEN: Nej lad dog være med det!
- (101) JENS: Nej det er dog vist ligesaa rigtigt. (*han rejser sig*) Jeg kan jo straks være her igen. (*gaar*)
- (102) KRISTEN: Det er dog en farlig Bunke Folk, at der skal til for at faa sat hende paa Døren.
- (103) ANE: Ja, det bliver ikke let. I maa love mig, at I ikke gaar, før hun er kommen ud med al sit Skrammel.
- (104) KRISTEN: Det er vel en svær Bunke. Men jeg skal gerne køre hende og al hendes væk med det samme i Aften.
- (105) ANE: Tak skal du have; det er storartet.
- (106) MORTEN: (*kommer tilbage*) hun skal sgu nok komme af Sted. I vil jo da hjælpe mig; og Ane er her jo ogsaa; og jeg er jo da Sognefoged. Men...men mon det gaar? (*sætter sig og drikker paany*) Det skal gaa. Hvad Satan, er Jens allerede rendt; det var sgu snart som bestilt.
- (107) KRISTEN: Nej, han er bare gaaet ud lidt. Han kommer straks igen.
- (108) MORTEN: (*fylder sin Kop med Rom*) Vi kan sgu ogsaa nok klare den alene.
- (109) JENS: (*kommer tilbage*) Det er dog svært, som det er mørkt i Aften.

- (110) MORTEN: (*drikker*) Hvad Fanden rager det os. Hun skal ud, skal hun.
- (111) KRISTEN: Det holder jeg med dig i, Morten; det manglede bare; skulle én have saadan en stor Gaard og se godt ud selv, og saa lade sig gøre til Pudseklud af saadan et gammelt beskidt Utyske. Det skulle bare være mig.
- (112) MORTEN: Det skal sgu blive Løgn herefter, for Satan.
- (113) KRISTEN: Det siger jeg sgu ogsaa. Du er jo da et Mandfolk, ellers havde vi da ikke valgt dig til Sognefoged.
- (114) MORTEN: Jeg er sgu baade Mandfolk og Sognefoged, for Satan.
- (115) KRISTEN: Der er da ingen, der vil blive ved med at lade sig kommandere af saadan en Mær i Længden.
- (116) MORTEN: Hun er en Mær, for Satan.
- (117) KRISTEN: Især hvis man ogsaa havde saadan en sød, lille Pige som Ane hos sig.
- (118) MORTEN: Ane, du er sgu den sødeste Pige...kom her om.
- (119) ANE: (*gaar om til ham*) Min kære Morten, hvad vil du mig?
- (120) MORTEN: Du skal sgu sidde paa mit Skød, skal du. (*trækker hende til sig*) Nu kan den gamle sgu gerne komme.
- (121) ANE: Nej, hun kommer ikke inden et Par Timer, efter hvad hun sagde.
- (122) MORTEN: Jeg er sgu da ligeglad. I vil da alle staa mig bi, mine kære Venner.
- (123) KRISTEN: Ja, om det saa skal være hele Natten. Vi gaar ikke fra dig, hvad end der sker.
- (124) JENS: Vi bliver her evigt, eller da, til hun er væk herfra for evigt.
- (125) KRISTEN: Det har du ret i, Jens. Alle vi her staar urokkeligt faste.
- (126) MORTEN: Saa lad det ske, hvad der vil; vi er rede til at møde alle Farer. Og desforuden er jeg jo da Sognefoged. Vi skal nok staa os.
- (127) KRISTEN og JENS: Vi skal nok staa os; lad hende kun komme; vi skal nok...
- (128) MORTEN: (*holder venstre Arm om Livet paa Ane, Koppen i højre Haand, overdøver de andre*) Nu er det Tid, som der stod i Avisen, til Stordaad; vi vil ikke holde os tilbage. Jeg kan mærke Blodet bruse i mig. Mit Mod stiger. Aa! Gid jeg havde hende her nu; saa skulle I faa at se, for Satan; hvis jeg stod over for hende nu, saa ville jeg pege paa Ane og sige: "Kan du se, hvor hun er køn, og kan du se, hvor led du selv er..."
- (129) JENS og KRISTEN: Det er storartet.
- (130) ANE: Du er en Knop, Morten.
- (131) MORTEN: Hvis at hun viste sig her nu, saa skulle jeg bukke begge Ender sammen paa hende og stikke hende ud i Mudderpølen...
- (132) JENS og KRISTEN: Du er en Svend som faa, Morten; lad os klinke paa det. (*De klinker, Ane klapper i Hænderne*)
- (133) MORTEN: (*brøler over Larmen*) Hvis at hun var her nu...

I det samme gaar Døren op; Rasmine træder ind; hun er høj, ret svær, med gullig Ansigtssfarve og Ørnenæse. Hun bliver staaende i Døren og ser hvast fra den ene til den anden.

(134) RASMINE: Hvad er det for et Selskab?

Ingen svarer; Mortens Haand med Koppen synker; Ane er uvilkaarligt faret op.

(135) RASMINE: Det er svært, som du er rødhovedet, Morten; nu har du nok drukket lidt for meget igen. Det er dog for galt, at du ikke kan nære dig, fordi jeg ikke er her, men skal lave saadan en Ballade, saa snart jeg har vendt mig ud af Huset. (*Morten slaar Øjnene ned*) Og I to gifte Mænd, skammer I jer ikke over at gaa paa Svir paa et Sted, hvor der ingen Kvindfolk er hjemme, og lader jeres egne Koner sidde alene. Det er jo ikke godt at vide, hvad der kan være sket med dem imens; og saa har I vel oven i købet bildt dem en Løgn ind. Gaa I nu hellere hjem og se til dem, før det bliver opdaget...Naa, hvad venter I paa? (*De rejser sig langsomt og usikkert og gaar hen mod Døren*) Aa saa dig, din skidte Tøs, har jeg ikke forbudt dig at varte op med noget i Aften.

(136) ANE: Jo (*Jens og Kristen standser*) men saa sagde Morten...

(137) RASMINE: Ja, det kan vi nu altid snakke om.

(138) ANE: Nej, det er bedst at snakke færdig nu. For naar Morten sagde det, skulle jeg vel gøre det? Jeg skal da vel rette mig mere efter Morten end efter dig?

(139) RASMINE: Du er vel fæstet⁶ under mig?

(140) ANE: Jamen du er vel fæstet under Morten?

(141) RASMINE: Det vil jeg ikke staae og skændes med dig om; det maa Morten bedst afgøre. Vil du se paa mig, Morten, og sige, om min Tjenestepige ikke skal gøre, hvad jeg siger!

(142) MORTEN: Jo,...det vil sige...

(143) RASMINE: Skal hun eller skal hun ikke?

(144) MORTEN: Ja men bare...

(145) RASMINE: Ja eller nej?

(146) MORTEN: Jo, vist skal hun det, men...

(147) RASMINE: Der kan du selv høre. (*Til de to Gaardmænd*) Ja, I kan gerne gaa.

(148) JENS: Jamen, jeg mener, der var noget, at Morten havde at sige til dig.

(149) MORTEN: Ja...men...men...jeg vil hellere vente med at sige det til...til i Morgen...til i Morgen.

(150) RASMINE: Ja, det tror jeg gerne; for for Øjeblikket trænger han vist mest til at komme i Seng.

⁶fæstet: Ansætte hos sig i en tjenende stilling; tage i sin tjeneste. [ODS]

- (151) ANE: Nej, Morten maa vist alligevel hellere sige det nu.
- (152) RASMINE: Luk Munden, Tøs; hvad skraaler du op for?
- (153) ANE: Fordi det er noget som kommer mig ved, skal jeg sige dig.
- (154) KRISTEN: Du vil kanske hellere have, at jeg siger det for dig, Morten?
- (155) MORTEN: Ja, vil du det, Kresten, vil du det!
- (156) KRISTEN: Ja, det var saa bare det, Rasmine...
- (157) RASMINE: Ja, nu vil jeg ikke høre mere paa jeres Vrøvl; nu skal I hellere gaa hjem.
- (158) JENS: At du er opsagt fra din Plads fra i Aften af.
- (159) RASMINE: Er i blevet tossede? Hvad er det for noget Løgn? Tror I, at Morten vil skille sig af med mig? Vil du vel, Morten?
- (160) MORTEN: Ja...æ...nu me...ed...det har jeg tænkt paa.
- (161) RASMINE: Laver du sjov? Se paa mig! Vil du af med mig?
- (162) MORTEN: Nej...nej jeg vil ikke.
- (163) RASMINE: Jamen hvad er det saa for noget Vrøvl, I kommer med?
- (164) MORTEN: Det...æ...det vil sige...det vil jeg jo nok...
- (165) RASMINE: Af med mig!? Har du da noget at udsætte paa mig?
- (166) MORTEN: Nej, Jøsses Kors dog, nej, nej. Det vil sige: Jo, det har jeg.
- (167) RASMINE: Er jeg ikke renlig nok til dig?
- (168) MORTEN: Jo, Gud bevares, jo.
- (169) RASMINE: Passer jeg ikke Huset godt nok?
- (170) MORTEN: Jo, jo.
- (171) RASMINE: Haven?
- (172) MORTEN: Jo, vist saa.
- (173) RASMINE: Kreaturet?
- (174) MORTEN: Jo, det gør du rigtignok...
- (175) RASMINE: Faar I ikke alle sammen det, I kan æde?
- (176) MORTEN: Æ...Æ...
- (177) RASMINE: Hvad?
- (178) MORTEN: Jo vist saa, vist gør vi det, Rasmine.
- (179) RASMINE: Jamen du kan da ikke jage din Husholderske væk, naar du ikke har Spor at klage over. Og det har du jo ikke? Har du vel?
- (180) MORTEN: Nej, det har jeg ikke, nej...
- (181) JENS: Men saa har sgu jeg.
- (182) KRISTEN: Og jeg.
- (183) ANE: Og jeg.

- (184) RASMINE: Ja, hvad rager det mig! Gaa I hellere hver til sit, og pas jer selv.
- (185) JENS: (*rasende*) Nej, har vi saadan en Stymper⁷ til Sognefoged, at han ikke tør snakke til et Fruentimmer, saa tør sgu jeg. Naa, du tror ikke, vi har noget at klage over dig for, din forbistrede Hex. Jeg skal Satan æde mig give dig rent paa, din So. For det første, giver du dine Folk alt for lidt...
- (186) RASMINE: Og du giver dem alt for meget. Jeg kan nok huske forleden Aar, da du havde den nette Tjenestepige, som saadan pludselig maatte rejse, fordi hun gik og blev saa tykmavet; hende havde du vist givet for meget, og det var næsten værre end for lidt; og hvis at du vil have, at jeg skal fortælle Kresten nogle flere Historier om dig af den Slags, saa skal du bare blive staaende; men hvis du har faaet nok, saa er det bedre, at du rubber af med dig med det samme, forstaar du!
- (187) JENS: Ja, jeg er sgu ligeglad...
- (188) RASMINE: Og saa var der *det* Aar med Degnekonen...
- (189) JENS: For Satan, din raadne Mær, jeg vil sgu ikke staa og høre paa alle dine Løgnehistorier. (*Han render ud og smælder Døren i efter sig*)
- (190) KRISTEN: Bliv her dog, Jens, du vil da ikke være bekendt at rende for saadan et Fruentimmer.
- (191) ANE: (*gaar hen til Morten og lægger Haanden paa hans Skulder*) Faa Mod til dig nu, Morten, for ellers bliver det aldrig til noget. (*Hun bliver staaende under det følgende, ivrigt ophidsende Morten*)
- (192) RASMINE: Har du noget at skulle have sagt her, Kresten?
- (193) KRISTEN: Kanske lidt mere end dig.
- (194) RASMINE: Ja, du plejer jo vant at have din Snude alle Steder, hvor den ikke skal være, som forleden Aar, du nok kan huske, med de to Bunker Brænde, der laa ved siden af hinanden nede i Skoven. Det var nok en hel Lækkerbischen for dig, og du hev dig nok mere end en Nævefuld ud af den Bunke. Og du var jo en svær Karl til at begynde med, men paa sidstningen var du vist ikke saa svær en Karl.
- (195) KRISTEN: Du kan sgu sige om mig, hvad du vil, dit Utyske, for jeg er i hvert fald ikke saa nærig som ham der. Kan jeg bare faa Lov til at sunde mig lidt, saa skal jeg nok klare mig; og nu skal du Satan Kraft ruskende mig komme til at besse⁸.
- (196) RASMINE: Du skulle hellere gaa hjem og se hvordan at din nybære⁹ Ko har det, det stakkels Kreatur, at hun ikke skal slaa af paa Mælken¹⁰; for ellers skal du vel have pumpet lidt Vand i den; den Vane, mener jeg, at du har.
- (197) KRISTEN: Ja, jeg tvivler sgu ikke paa, at du gerne...at du klør svært efter at faa mig af sted nu; men det passer nu ikke mig. (*I det samme rejser Morten sig og gaar ud af Døren*)

⁷Stymper: En ussel og sølle person. [DDO]

⁸besse: Jf. at bisse: om dyr, især kreaturer: løbe vildt af sted. [ODS]

⁹nybære: Betegnelse for en ko, som lige har født eller kælvet. [ODS]

¹⁰slaa af paa Mælken: Udtryk for at koen begynder at producere mindre mælk. [ODS]

- (198) RASMINE: Hvor gaar du hen, Morten?
- (199) KRISTEN: Hvad rager det dig. Du skal kun sørge for at komme ud af Huset, men lidt gesvindt¹¹, forstaar du.
- (200) RASMINE: Ja, I kan i hvert fald ikke sætte mig ud i Aften.
- (201) KRISTEN: For hvem skulle vi ikke kunne det?
- (202) ANE: For Øvrigheden¹².
- (203) KRISTEN: Øvrigheden, det er Sognefogeden. Vi kan jo spørge ham ad.
- (204) RASMINE: Det kan vi gerne. (*Morten kommer i det samme ind med Stok og Overfrakke paa*)
- (205) RASMINE: Hvad skal det betyde? Jeg vil spørge dig om: Kan man efter Lovene jage en Husholderske ud uden Opsigelse. Hvis du nu ikke svarer rigtigt, saa kan du være forvisset om, at jeg skal blamere¹³ dig over hele Byen. Svar nu som Sognefoged!
- (206) MORTEN: (*med en fortvivlet Kraftanstrengelse, slaar i Bordet*) I Lovens Navn, hold Kæft, Rasmine Olsen, og rub af.
- (207) ANE: Det var storartet, Morten, du er ikke bange.
- (208) KRISTEN: Det var sgu godt gjort, Morten, og saa har du endda taget Sognefogedtøjet af.
- (209) RASMINE: (*med sammenbidte Tænder*) Hør, Kresten Pedersen, hvis du nu ikke piller hjem med dig med det samme, saa skal jeg fortælle din Kone, hvor du og Pølseole var henne i Foraaret, da du havde bildt hende ind, at du var ude og se paa Heste?
- (210) KRISTEN: Jamen...
- (211) RASMINE: Og det skal blive den Dag i Morgen.
- (212) KRISTEN: Jamen, jeg mente bare...
- (213) RASMINE: Kommer du af Sted?
- (214) KRISTEN: (*gaar hen imod Døren*) Det er dog ogsaa snart...
- (215) ANE: (*forfærdet*) Gaar du, Kresten?
- (216) KRISTEN: Ja, jeg vil sgu ikke blive her hele Natten, naar Morten ikke vil hjælpe til.
- (217) ANE: Ja, saa Gud frelse os... (*idet hun pludselig løber ud*) Aa, mon dog ikke Smeden?
- (218) RASMINE: Godnat, Kresten, og pas saa du paa en anden Gang!

¹¹gesvindt: Jf. middelnedertysk ("geswinde"), der ved adverbial brug som i teksten her betyder "hurtigt", "i en fart". [ODS]

¹²Øvrigheden: Ældre nydansk ord, som i denne sammenhæng betegner den stedlige udøver af den myndighed, der fører det almindelige tilsyn med lovenes overholdelse i første og anden instans, dvs. stiftamtmand, amtmænd, magistrater, fogeder og politimestre. [ODS]

¹³blamere: Kommer fra det franske ord "blâmer" (dadle) og betyder at bringe i vanry, udsætte for spot eller latterliggørelse. [ODS]

- (219) KRISTEN: (*famler ved Laasen*) Men saa siger du vel ikke noget, Rasmine, om det der?
- (220) RASMINE: Se du bare, du kommer af Sted! (*Kristen lusker af*)
- (221) RASMINE: (*stiller sig med Hænderne i Siden foran Morten, der synker ned paa Stol*) Saa er der nok kun os to tilbage, Morten?
- (222) MORTEN: Ja, os to, ja, der er nok kun os to. (*ynkelig*) Aah, jeg er saa daarlig, Rasmine, jeg ved slet ikke, hvad jeg gør.
- (223) RASMINE: Ja, det kan vi jo altid snakke om i Morgen. Nu er det vist bedst, du ser at komme i Seng.
- (224) MORTEN: Ja, vist saa...men...skal vi ikke sige, lille Rasmine, at dette her det snakker vi aldrig mere om.
- (225) RASMINE: Ja, det kan vi jo vente med at snakke om til i Morgen; men der er bare eet, at jeg vil sige dig i Aften; og det er, at hvis du nogen Sinde mere snakker et eneste Ord om, at jeg skal besse, saa bliver jeg ikke god for Fremtiden.
- (226) MORTEN: Nej, Jøsses Kors dou, Rasmine, nej Jøsses Kors dog!
- (227) RASMINE: Saa siger vi det med det samme, at du vil aldrig opsige mig mere.
- (228) MORTEN: Aldrig, ja vist saa aldrig.
- (229) RASMINE: Og saa i Morgen faar jeg det skriftligt; og saa slaar vi fast, at jeg bliver her for evigt!
- (230) MORTEN: Ja vist saa, for evigt, lille Rasmine, for evigt.
- (231) SMEDEN: (*en vældig Kæmpe kommer i det samme buldrende ind med Ane i Hælene*) God Aften. Ja, den lille Ane kommer og fortæller mig, at Morten har sagt dig op, Rasmine, men at du ikke vil af Sted. Det er vist bedst, at du ser at kommer af Sted med mig.
- (232) RASMINE: Nej, Morten har ombestemt sig. Han vil hellere have, at jeg bliver.
- (233) SMEDEN: Ja, det tror jeg ikke paa, nu vil jeg ikke vente her.
- (234) RASMINE: Jamen, du kan selv...
- (235) SMEDEN: Jeg vil ikke høre mere paa dit Vrøvl! Se, du rubber af Sted!
- (236) RASMINE: Jamen, du kan jo selv spørge Manden.
- (237) SMEDEN: Ja, ja, da for Fanden! Sig mig, Morten, skal hun der ud eller skal hun blive?
- (238) MORTEN: (*skælvende*) Ja, hun skal...
- (239) SMEDEN: Ja, der kan du selv høre, at han siger, at du skal ud.
- (240) MORTEN: Nej, han mente...
- (241) SMEDEN: Nu vil jeg Satan Kraft splintre min Forhammer ikke høre mere paa dit Vrøvl. Er du af Sted?
- (242) RASMINE: Hør, min gode Smed? Hvad kommer dette dig ved? Kan du huske i Fjor...

- (243) SMEDEN: Luk Kæften og skrub af!
- (244) RASMINE: ...Dengang da...
- (245) SMEDEN: Herut med det samme!
- (246) RASMINE: Jeg gaar ikke i Aften!
- (247) SMEDEN: (*stiller sig lige foran hende*) Hvad gør du ikke?
- (248) RASMINE: Jeg vil have Lov og Ret.
- (249) SMEDEN: (*knytter den venstre Næve for hendes Næse*) Ja, se her er Loven (*den højre*) og her er Retten; og du skal faa baade Lov og Ret, hvis ikke du rubber af med det samme; Satan Kraft splintre mig.
- (250) RASMINE: Hvad siger *du*, Morten?
- (251) SMEDEN: Hvad bliver det til? (*løfter højre Haand*) Er du færdig?
- (252) RASMINE: Jeg kan da ikke bære mine Sager væk i Nat.
- (253) SMEDEN: Nu gaar Morten og jeg over til mig; og saa hjælpes du og Ane med at stable alt dit Skidt op paa Fjedervognen ude i Gaarden, og saa lader jeg Drengen sætte Hoppen for, og saa kører han dig og dit Møg over til din Søster i Nat.
- (254) RASMINE: Jeg kan da ikke...
- (255) SMEDEN: (*løfter Næven igen*) Mugger du? For Satan!
- (256) RASMINE: (*tier og skeler til Næven*)
- (257) SMEDEN: N..n..n. det var da heldigt. Og hvis du nogen Sinde mere sætter dine Ben i dette Hus igen, saa skal jeg flække din Rygrad. Om en halv Time er der spændt for. Kom lad os gaa, Morten!
- (258) MORTEN: (*springer op, og da han er naaet om bag Smeden, griber han Ane og kysser hende lige paa Munden*) Farvel, lille Ane, vi ses snart igen. Tak skal du have, Smed, du kan sgu klare Ærterne! Og saa Farvel, du der, og gid jeg aldrig skal se dig mere – aldrig – dit gamle, gule Fugleskræmsel! Farvel – for evigt!

Tæppe